

La adresa antisinodanilor.

II

Brașov, 21 Septemvre st. v.

„Să nu 'și uite părinții din consistoriu, că pressa română are o sfântă datoriă, care trebuie să fiă mai pre susu de ori-ce considerații personale, de ori-ce tendințe ale omenilor fatali din timpurile bētrāne, ori ale omenilor fatali din timpurile de adī, și acēta este datoria de a apēra principiul neperitoru, pe care se întemeiază vieța națiunei și a bisericei române.”

Acēta amū declarat'o în articolul nostru din nr. 155 alu „Gazetei” din anulū curentū și acēta o declarāmū și adī în fața încercării anti-sinodanului L. M. de a restrānge afirmarea nōstră, că nu merge ca cei de adī sēse ascundă îndērētulū faptelor celor din trecutū și sē se provōce la pēcatele acestora dreptū scusă pentru greșelele lorū.

„Pēcatele din trecutū” se vede, că au jucatū mare rolū în consistoriulū plenarū din Oradea, așa, că n'a mai rēmasū timpū spre a se cerceta cum se lucrēză în presentū și cum mai alesū pentru viitorū.

Acum, anti-sinodanulū memoratū vrea sē descrie lucrulū astfelū ca și cum aderenții principiilorū desfășurate în „Apelū” de aceea nu și-au pututū ridica glasulū lorū în consistoriu, pentru-că „întru adevērū au pēcate din trecutū”, ēr tēcendū „ei înșis și-au judecatū” și adauge îndatā după aceea: „Fața cu pēcatele acestea mai face On. Redacțiune unele observări, din spiritulū cărora nu putemū deduce altceva, decātū că și de s'au comisū acelea, deōrece nu s'au valoratū, nici că au fostū așa mari pēcate.”

Ne înfățisēză dēr d-lū L. M. ca pe nisce apērătorī ai celorū cu

„pēcatele din trecutū”, cari arū fi pricinuitū „alarmarea dieceșei” spre a se „retrage apoi cu rușine.” Și acēta o face cu scopū de a lua în apērare vederile d-lui canonicū Lauran, desfășurate în foia nōstră și combătute de noi, dīcēndu-ne cu alte cuvinte: cum de vē loviți de fapta d-lui canonicū, cānd cele din trecutū le luați în apērare?

Apucătura acēta, mai multū malițioșă decātū șirētā, dā de golū uneltirile antisinodanilorū și totodată ne dovedesce, celū puținū în ceea ce privesce pe reprezentantulū ideilorū lorū L. M., că procederea lealā și sincerā nu este partea lorū cea mai tare.

Observarea, ce a făcut'o Redacțiunea nōstră în nr. 155 alu „Gazetei” relativū la stratagema antisinodanilorū, de a înfățisa lucrulū astfelū, ca și cānd „Apelulū” și pretinsa „alarmare a dieceșei” ar fi venitū din partea unora, cari au numai „pēcate din trecutū”, a fostū de următorulū cuprinsū:

„...Orī câtū de multū s'ar fi pēcătuitū în trecutū „în timpurile mai bētrāne”, acēta nu pōte sē schimbe nimicū din gravitatea situațiunei presente. Nu e vorba aici de trecutū, ci de presentū și mai multū încă, de viitorū. Decā unulū sēu altulū a făcutū în „timpurile mai bētrāne” vr'unū „ofertū rușinosū” cu privire la caracterulū gimnasiului din Beiușū, sēu la limba lui de propunere, recunōcemū, că provocarea la elū din partea guvernului ungurescū a trebuitū sē amārēscā sufletulū Episcopului într'unū momentū, cānd stārnia pentru păstrarea caracterului romānescū alū institutului, dēr totū așa trebuie sē recunōcemū, că acēstā provocare n'avea nici o valōre, pentru-că „ofertulū rușinosū” nu a fostū primit, și n'avea valōre nici atuncī cānd ar fi fostū primit. Nu de mult citasem cuvintele marului istoriograf boemū Palacky, care dīce, că „voturile și îndatoririle nemorale se considerā după dreptulū divinū și umanū ca neobligătore.” Nu este nimenī așa

de susū pusū, ca sē pōtā sacrificia dreptulū de esistență alū unui poporū și acestū pasū sē aibā valōre obligătore pentru acestū poporū” Pline suntū paginile istoriei tuturorū nēmurilorū de esemple, că drepturile unui poporū, cari furā sacrificate de unii cu intențiune, ori din slăbiciune, pentru aceea încă nu se pierdū, ci fiindū reclamate de elū cu tarīă, se pōtū redobēndi.”

Cine — afarā de antisinodanulū — pōte deduce de aici, că noi amū fi dīsū, că deși s'au comisū pēcate în trecutū, „deōrece nu s'au valoratū, nici că au fostū așa mari pēcate”?

Din contrā amū dīsū clarū și limpede, că orī câtū de mari arū fi fostū pēcatele din trecutū, aceste nu pōtū obliga pe nimenī și nu pōtū schimba nimicū în defavorulū drepturilorū clerului și alū poporului dieceșei de a susținē și apēra și adī din tōte puterile sale caracterulū romānescū alū gimnasiului.

Concedemū că „pēcatele acele au fostū basa maltratārilorū, ce au urmatū de unū deceniu încōce față cu gimnasiulū din Beiușū.”

Dēr ore urmēză de aici ca sē se comitā pēcate și astādī, orī rezultā din contrā, că trebuie sē se facā cele mai mari încordări spre a le îndrepta și a șterge și urmele lorū?

Antisinodanii sē binevoiascā a ne rēspunde.

Deocamdatā îi vedemū că 'și dau silința nu spre a îndrepta relele din trecutū, ci spre a înfățisa pe aceea, cari dorescū sē le îndrepteze, ca pe nisce mari pēcatoși, cari au âmblatū numai sē seducā clerulū dieceșei.

Decā unii sēu alții au în adevērū pēcate din trecutū, acēta privesce numai persoanele lorū, dēr nu pōte altera nici-de-cum principiile desfășurate de Sinodanī, cari culminēză în postulatulū ca clerulū și poporulū întregū sē de-

libereze asupra unei cestiuni de esistență a lui, cum este aceea a gimnasiului din Beiușū.

Orī câtū de multe s'ar aduce înainte de antisinodanī despre „pēdpsa pēcatelorū din trecutū, ce trebuie sē o purtāmū adī” și despre situațiunea strīmtoralā a Episcopului, faptū este și romāne că, amēsurațū vederilorū d-lui canonicū Lauran, guvernulū diecesanū a primitū noua situațiune, prin care se dā lovitura de mōrte caracterului romānescū alū gimnasiului din Beiușū.

Acēstā situațiune însă nu-o pōte primi clerulū și poporulū romānū alū dieceșei oradane, fără de a'și subscrie sentința de mōrte, și de aceea viitorulū este alū Sinodanilorū, cari vorū sē audā vocea poporului, ēr nu alū antisinodanilorū, cari se temū de ea.

DIN AFARĀ.

Convorbirea d-lui Crispi despre Franca, și pressa streinā.

Diarulū italianū „Riforma”, vorbindū despre convorbirea, ce-a avut'o ministrulū italianū Crispi cu unū corospondentū alū fōiei parisienne „Figaro”, dīce, că înainte chiar de-a cunōsce textulū conversațiunei cu Crispi, și judecāndū numai după darea de sēmā, ce s'a trimisū prin telegrafū, pōte sē declare, că destāinuirile corospondentului fōiei parisienne conținū mai multe grave neesactități, mai cu sēmā în ceea-ce privesce cāteva păreri atribuite d-lui Crispi, cari însă suntū departe de adevērū.

Serbia și Austro-Ungaria.

Organulū guvernului sērbescū „Odjec” a publicatū în dīlele aceste unū articolū în care între altele dīce, că totū ce voescū Sērbii este ca Serbia sē fiā fericitā. Poporulū sērbū nu dōresce pāmēntulū altora, ci voesce a-și păstra neatinsā ceea ce are de presentū și sē trāescā în pace în țera sa. Nici unū bārbatū de statū sērbū nu pōte sē desconsidera relațiunile ce trebuie sē existe între Sērbī și statulū

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

Cestiuni zoologice.

Scorpia.

So che natura e sorda,
Che meserar non sa
Leopardi.

„Natura caret misericordia”; — natura nu are milā.

Principiulū „mors tua, vita mea” — mōrtea ta este viața mea, — e legea esistenței, e condiția de vieță a unui mare numărū de animale.

Filosofii austeri (închiși, posomorți), ca Hobbes, Rousseau, Stuart—Mill voiau sē estindā acestū principiu și asupra omului.

Hobbes, filosof, engles avea ca principiu sistemii sale: „Homo homini lupus”, pe romānesce „Omū mănāncā pe omū.”

Schoppenhauer, nu mai puținū pesimistū ca ceilalți, dīcea, că „de cāte ori se nasce unū omū, se nasce unū nefericitū pe lume.”

Atātū de încântata pace a naturii nu este altū ceva, decātū produsulū imaginațiunei unorū poeti, cari din o privire superficialā a lucrurilor se aruncā în

oceanulū idealului, dorințelorū, aspirațiilorū unei lumi ipotetice și imposibile

Orī, că ne transportāmū într'o pădure sgomotōsā, plinā de lei și de tigri, de hiene și de alte fiere sēlbutice, sēu cā înārmați cu microscopulū ne aruncāmū privirea la tragediile, ce se întēplā într'o picăturā de apă, pretutindenea esistāmū la o luptā a ființelorū pentru asistență.

Animale mari și mici, a cărōri mișcare o privimū cu plăcere, mișcarea lorū este o continuā luptā pentru asistență. Uitați-vē la acea micā și grațioșā pāsēricā, care veselā sbōrā din crēngā în crēngā, cum se opresce ea din moment în momentū pentru a sugruma cāte o ființă mititicā, cāte unū verme, cāte-o insectā. Ea și-se pare a fi dedatā la nesce ocupațiuni pacifice, cāndū colo, gândulū ei stā la asinarea mititelorū ființe, a musculițelorū, ce se adunā, ca sē se încăldēscā la sōre pe foile verđi și lātārețe ale arborilorū.

Ciocānitōrea (Picus), care bātēndū cu cioculū sparge scōrța arborilorū uscați, scōte de subt ea cu limba cea lungā de unū cotū insecte și larvele lorū, cari constituescū prāndulū ei. Inneumonulū,

acelū vespe frumosū cu aripi strălucitōre, ce sbōrā, din flōre în flōre cātū o victimā nenorocitā, ca sē o strāpungā cu aculū sēu veninosū.

Insē draculū nu este așa de negru, după cum ilū zugrāvescū omenii, dīce unū proverbū romānescū.

Acēstā lege a destrucțiunei era necesarā, pentru a tinē drēptā cumpenā a naturii. Pentru cā fără dēnsa în sourtū timpū animalele, cari se reproducū fōrte iute, s'ar prea înmulți în dauna altorū animale mai superiōre și chiar în dauna omului.

Se pōte dīce, că la animalele inferiōre, cari suntū peste mēsura numărōse, mōrtea se întēplā fără consciință, fără nici o luptā și orecum voluntarā. Pare cā victima urmēză esemplulū vechilorū gladiatorī, care mergeau la mōrte cu refrenulū: „Ave Caesar, morituri te salutant”. Ea crede, că murindū, își implinesce datoria, își ajunge scopulū, și cu resignațiune filosoficā își dā capulū spre a fi devoratā fără de nici o resistență.

Englesulū Jones Rymer, observatorū și scriitorū de spiritū, narēză unū faptū curiosū, pe care l'a observatū în aqua-

riulū sēu: Unū micū crustaceu (racū) din genulū *Cancerilor* fū apucatū de unū altū animalū mai mare pe cānd elū era ocupatū cu devorarea unui animalū mai micū. Acela lāsā a i-se despica crusta (cōja) a i-se despica abdomenulū (pāntecetele), fără de a face vre-o resistență, sēu de a arāta vre-o durere, ci din contrā elū continua a-și rōde prada, cruțāndū orecum pe dușmanulū sēu de ostēnelā unei duple digestiuni.

Aceste puținē considerațiuni s'au premisū cu scopū de-a descoperi, sēu a face mai puținū odioșe animalele brutale, cum suntū *Arachnidele*, la cari aparține *Scorpia*, despre care ne-amū propusū a vorbi.

„Tatālū meu v'a bātutū cu spinī, ēr eu vē voiū bate cu scorpī” strīgā crudulū Roboam îndērētnicului poporū israelitū. De aceea și rēmase numai cu două triburi din cele două-spre-dece; ēr dece trecurā la frate-sēu Ieroboam, care fū mai omenosū cu supūșii sēi.

Scorpiile erau în vechime, după sciința profeticā, nu după cea naturalā actualā, animale de celū mai rēu augurū, și nimenī nu îndrāsnia sē împedece mișcările acestorū animale.

vecinătățurile S-tului Ștefan, căci aceste relațiuni le reclamă chiar și situațiunea etnografică a Serbiei. Austro-Ungaria deci, care cuprinde în sine pe mulți frați de-un sânger sârb, poate să privească la Serbia, ca și la o prietină a ei, mai ales că Sârbii sunt conștienți, că monarhia vecină poate privi fără invidie la progresul sârbesc. Avându-și convingerea aceasta Sârbii strâng cu bucurie mâna ce li-se întinde. Vecinii nu trebuie să-și fie spre greutate unii altora, ci în bună înțelegere și unire, să asigure pacea în acest unghi al Europei, atât de mult espus.

Articolul foicei sârbesci a produsă bună impresiune în cercurile politice din Budapesta.

Nihilistii în armata rusescă.

Este cunoscut, că mișcările nihiliste n-au lăsat neatinsă nici armata rusescă, respective corpul ofițeresc al aceleia. În privința aceasta un corespondent din Varșovia alți diarului „Münchener Neueste Nachrichten“, care a avut, după manevre, o convorbire cu un ofițer rusesc, a aflat date interesante cu privire la acesta. Astfel numai în decursul manevrelor încă au fost prinși patru ofițeri din corpul de armată al generalului Gurco, pentru-că s'au aflat la ei mai multe exemplare a unei scrieri volante apărute în Genua și intitulată: „Cătră ofițerii armatei rusești.“ Această scriere volantă edată la inițiativa partizanilor revoluțiunii socialiste polone, provocă la o conlucrare comună atât pe Poloni, cât și pe Ruși. Apelul către ofițerii rusești este următorul: „Pășiiți pe terenul de luptă al războiului viitor, ca cetățeni liberi ai Rusiei sub stindardul libertății, egalității și fraternității tuturor popoarelor și atunci noi toți vă vom da mâna de ajutor și vom lupta dimpreună cu voipentru unirea tuturor popoarelor slave.“ Sub terenul de luptă al războiului viitor se înțelege Polonia. Și apoi se arată, că precum în lăuntrul Rusiei totul e supus absolutismului, așa și în politica esternă nu servește întru interesele Rusiei și ale dinastiei Romanov. Provocă în sfârșit pe ofițerii rusești, ca pe cum odinioară decabristii Suhanov, Rogacev, Stromberg și alții, să se lupte și dâșii pentru libertatea Rusiei.

SCIRILE PILEI.

Sânțire de biserică. Dumineca viitoare se va sânti noua biserică română gr. or. din comuna Hodac, în protopresbiteratul Reghinului. Din incidentul acesta, după cum anunță „Telegraful Rom.“ a plecat la Hodac Escelența Sa Metropolitanului din Sibiu, însoțit de Preacuv. Lor Dr. Il. Pușcarin, archim. și vicarul archiep., Nicanor Frateș, protosincelul

și ases. cons., și protodiaconul Dr. I. Crisian, *

Redactorii noi. În zilele acestea „Tribuna“ a anunțată, că Redactorul responsabil de până acum alți acestei foi, d-l „Septimiu Albini“, a fost dispensat de această sarcină, și în viitor va fi pentru Redacțiune responsabil d-l „Andrei Baltescu“. „Telegraful Român“ în numărul său mai nou aduce scirea, că d-l „Dr. A. Roșca“, care a primit postul de secretar consistorial, asemenea s'a retras de la redacțiunea „Telegrafului Român“, pășind în locul d-sale ca redactor responsabil d-l „Nicolau Ivan.“

Cea mai veche cronică moldovenescă. „Românul“ scrie: Aflăm, că tinerul nostru slavist, d. Ioan Bogdan, este ocupat cu una din cele mai interesante publicațiuni din domeniul istoriografiei vechi slavone și moldovenesci. D-sa, în cercetările ce-a făcut prin arhivele și bibliotecile din Rusia, a descoperit între altele și cea mai veche cronică moldovenescă, scrisă în limba slavonă, mai veche cu un veac și mai bine, de oată cronică lui Ureche. Cronică, găsită de d. Ioan Bogdan, este originalul croniceii putnene, publicate de d. Hajdeu în traducerea polonă; afară de acesta ea conține o continuare, care va arunca o nouă lumină asupra isvórelor croniceii lui Ureche și asupra întregii istoriografii moldovenesci înainte de Ureche. Mai scim, că publicarea croniceii se va face în decursul anului acestuia.

Din Câmpia primim o corespondență, în care se spune între altele, că d-l Alexandru Vamoșu, exprețul din Cistelecul de Câmpia, din ură personală asupra învățătorului de acolo, Alexandru Popu, ar fi trecut așa departe în dorul său de răzbunare, încât în cele din urmă nu s'a genat a-l denunciat chiar și la inspectorul unghuresc de școle, ba chiar și la minister, întemeiându-și denunțările sale pe nise născociri de natură a compromite nu numai pe învățător, ci chiar și șola românească. Ar fi tristă de tot, dacă s'ar adevăra acesta, și d-l Vamoșu, care s'a hrănit atâta timp cu prescură românească, prin asemenea fapte cu dreptă cuvent și-ar contrage acum, la bătrânețe, urgia și disprețul foștilor săi fii sufletesci, cu atât mai virtuos, cu câtă ni-se asigură, că denunțările sale sunt basate pe curate născociri, după cum s'a putut proba acesta cu martori mai pe sus de orice îndoielă.

Supărare șovinistă. Cu ocaziunea instalării Episcopului de Csanád, după

cum i se scrie lui „Erdelyi Hirado“, s'a întâmplat un „scandal“ ne mai pomenit: Primul toast l'a ridicat episcopul pentru Papa și Imperatul. Apoi a cântat capela militară „Gott-erhalte“. S'au mai ținut încă afară de toastul Episcopului și alte toast dintre car au produs o impresiune neplăcută, ba chiar foarte neplăcută, după cum află corespondentul sus numitului diar. Fișpanul din Torontal, Hertelendi Jozsef, prin lealitatea sa extravagantă s'a primit foarte. Fișpanul unghuresc a toastat în „limba germană“, pentru miliția. Cei prezenți la prânzul de gală s'au „scandalisat“, ceea ce au și arătat pe față, pentru tactica cea „próstă“ a fișpanului. Atât de mare a fost indignațiunea produsă, încât la moment s'au hotărât mai mulți, că această faptă schvazgelb iană a fișpanului să se pună ca obiect de interperla în dietă.

Maaare minune!

Un furt de 10,000 fl. „Pesti Naplo“ aduse scirea, că unui funcionar dela banca comercială din loc i-s'ar furat la Predeal 10,000 fl. în aur prin servitorul dela numita bancă Ghiță Negru, care însoțise pe funcionarul cu banii până la Predeal. Ghiță Negru însă, în interesul adevărului, ne rógă a rectifica această scire în sensul, că nu el este autorul acestui furt, ci un hamal dela Predeal, la care s'a și aflat întregă suma de 10,000 fl.

DIN DIETA UNGARĂ.

După cum am amintit în numărul de ieri, dieta ungară s'a deschis la 1 Octomvre. Deputați din toate partidele au fost de față în număr considerabil. După ce președintele Pechy a deschis ședința, ministrul-președinte Iuliu Szapary a espus pe scurt programul lucrărilor. Ministrul-președinte dișe, că în ședința din 2 Oct. se va da semă despre rezultatul lucrărilor dietei din 1889 și tot atunci se va așterne de cătră ministrul de finanțe bugetul pe 1891. Se vor depune apoi pe biroul camerei mai multe proiecte, așa că cele 4 comisiuni ale camerei vor fi provădate cu muncă destulă. Ministrul apoi dișe, că află de bine a amana continuarea ședințelor până la 27 Octomvre.

Camera a primit propunerea din urmă a ministrului. După acestea s'au făcut interpelările. Interpelația primă a făcut Gullner Gyula în afacerea desconsiderării limbei oficiose maghiare. După o scurtă introducere, Gullner întrebă pe ministrul: 1) Că luat'a, cu vorba, séu în scris, dispozițiuni, din care urmăz, că la cercările oficiose venite din Austria să se dea răspuns în limba

germană? 2) Adevărat este, că a da ordin, cu vorba, séu în scris, ca hârțile înaintate la cancelaria cabinetului Maieștii Sale să se concipiate în limba germană, séu ca pe lângă actele scrise în limba maghiră, să se alătore și o traducere în limba germană? totu asemenea, că în corespondența sa oficiosă cu ministerul comun, luat'a dispoziții de a se folosi limba germană? 3) Datu-s'au casuri, ca în actele înaintate cancelariei cabinetului Maieștii Sale, séu în corespondința sa oficiosă cu guvernul austriac, séu cu ministerul comun, s'a folosit limba germană? 4) Dacă s'au luat astfel de dispozițiuni, séu dacă s'au întâmplat casurile amintite mai sus, cu ce și motiveză ministrul această procedere?

După aceea Abranyi Cornel a făcut interpelația în afacerea dela Eger, întrebându pe ministrul, că are cunoștință, că în 25 Septemvre oficieri înarmați au bătut și rănit grav pe căpitanul orășnesc? Dacă are, voese ministrul să facă cercetare și să descopere toate amănuntele și are de gând a încunoștința camera despre acesta?

Urmăz apoi interpelarea lui Ugron în afacerea telegramii, ce ministrul Szapary a adresat cancelariei cabinetului Maieștii Sale în Szekelyhid. Întrebă pe ministrul, că adevărat este, că în 13 Septemvre n. a adresat o telegramă în text german cabinetului cancelariei Maieștii Sale, și că adevărat este, că ministrul președinte a dat ordin verbal la una séu mai multe secțiuni din ministerul de interne, ca în afacerile oficiose să corăspundă cu autoritățile austriace și în ministerul comun în limba germană.

Interpelațiile acestea s'au luat spre șoință de ministrul.

În ședința din 2 Octomvre ministrul de finanțe a prezentat bugetul pe 1891. Cheltuelile ordinare în bilanț se urcă la 342,571,190, cu 11,750,432 fl. mai mult ca în anul trecut. Cheltuelile transitorice fac 8,130,672 mai mult cu 1,656,211 fl. Cheltuelile extraordinare comune fac 6,520,944 fl. Venitele ordinare dau suma de 363,490,338, va se dișă cu 15,355,418 fl. mai mult Cheltuelile peste tot fac 369,004,543 fl., ér venitele sunt 369,008,583. Așadăr este un plus de 4,040 fl. Esposul ministrului Wekerle se dișe c'a făcut o impresie foarte bună mai ales când a vorbit de reforma dărilor și despre regularea valutei, declarându, că în afacerile acestea va prezenta camerei proiecte de legi.

Tot în ședința dela 2 Octomvre Ugron a declarat, că iese din clubul partidei independente, formându un club deosebit, al cărui președinte este el, Ugron, vicepreședinte Györy Elek și Lits Gyula, ér notari Györrfy Gyula și Hollo Lajos.

Sabellicus, istoric născut la Roma în 1436, mort la 1508, naréză că: Mariu avându războiu în Africa, găsi într'o di două scorpii bătându-se între ele; mișcat de această rea profetia își îndreptă în altă parte ostirea, măcară toți sciu că asprul tribun nu era nici om fricos, nici om slab de ânger. Acest fapt arată, că cei vechi nu erau în curent cu șoința animalelor (zoologia), și mai cu semă cu cunoștința animalelor inferioare.

Scorpiile nu numai că se bat între ele, dér învingătorul adeseori mănăncă pe cel învins; fapt, pe care a observat-o Darwin în călătoriile sale prin Țera Focului în America meridională. Va se dișă sunt antropofage, ca și pescii, ca și multe din alte animale, ca și omul sêlbatic.

Puterea scorpiei nu stă atât în cleștele sale, cât mai vîrtos în teribilul său venin. Aparatul din ultimul segment al coșii îi dă curajul de a ataca insecte de multe ori mai forți

decât dâșă. De laturile ultimei închietur are doi mușchi, cari sunt cei mai puternici din căți-i are animalul. Coda ce o pörta ridicată o lasă în jos cu mare forță și introduce acul în carnea victimei, după cum dișe Ovidiu:

„Scorpio elatae metuendus acumine cauda.“

Și Dante:

„..... Freddo animale

Che cor la coda percuote la gente.“

Indată ce acul a întrat în carnea victimei, Scorpia varsă o picătură de venin în rană. Aparatul, care produce veninul, consistă din două glande lungete, ovalare, aderente și ascuțite la vîrf, situate în capetul cōdei.

Toți poeții sunt de acord cu Ovidiu a dișe, că veninul scorpiei este negru:

„Nigrumque gerens in acumine virus.“

fără de alu fi văcut vre-odată. Redi, întărind o scorpiă, vâd o picătură alburi și transparentă în vîrtul acului. Acest liciu e de natură acidă, dér din cauza prea micii cantități n'a putut fi analizat chimicesc. Adevărul e, că el este un venin puternic. Păsruicele și unele mamifere mici succumbă sub influința lui; scorpiă însăși

móre, dacă se inoculeză (altuesce) cu veninul ei.

Scorpiile rare-ori atacă pe om, ele sunt animale fricoșe, caută întunecimea și numai prinse ele se revoltăză. Căutându-și hrana adeseori între în colibi și bordee, unde cei cari dorm adeseori se pomenesc, că ôșpele lor trece ușor peste obraz, și atunci la cea mai mică atingere scorpiă îl străpunge.

S'au exagerat mult efectele împunșeturei scorpiilor. Scorpiile din Europa produc efecte puțin grave. Un ore-care Vido Vicio dela Pisa face mai multe esperience asupra sa însuși. Efectele împunșeturilor erau: roșată durerosă, imflături ușore, cari treceau curend. Inșă asupra persoanelor delicate, sêmțitoare, infirme, fricoșe și asupra femeilor, efectele pot fi cu mult mai grave. Se dișe, că scorpiile din Africa sunt mortale, cu toate aceste călătorul Barth nu ne arată nici un singur cas.

Arabii au convingerea, că împunșetura de scorpii este în cele mai multe casuri mortală, inșă medicii europeni, cari au studiat acest lucru mai de aproape, négă acesta cu desevșire. Și

în general, nu există decât durere foarte mare, simptome de friguri, sudori reci, vîrsături și excitațiuni generale,

Rana scorpiei se cauterisăză (se arde) cu amoniac, séu cu altă substanță caustică, pentru a împedea absorbițiunea veninului; póte bolnavul se facă și câte o băi simplă.

Egiptenii omorau scorpiile în oleu de masline și astfel preparau „oleul scorpiei“, bun în contra împunșeturei de scorpii. De asemenea făceau apă în contra calculului (pétră) cu scorpii putredite. Până astăzi medicina populară orientală întrebuințăza contra scorpiilor oleul preparat mai sus.

Unii medici cred, că oleul (untul de lemn) simplu luat pe dinăuntru ajută în contra veninului de scorpiă, ca și contra veninului de șerp, precum și contra gârgănilor. Alții recomandă beutura de amoniac disolut în apă. Observațiuni repetate inșă au demonstrat, că fără medicamente efecte seriose cauzate de scorpii au dispărut dela sine.

S. M.

*) Piciórele de dinainte, avându forma cleștelor ca la racu.

Kossuth despre neînțelegerile partidei independente.

Etă scrisoarea, ce ex-dictatorul Kossuth a adresat-o deputatului Hermann Otto, despre care am văzut făcută amintire în numărul de ieri al foii noastre:

„...Fiă-mi iertată a constata, că în ce situație se află partida? În ce stare sunteți D-Vóstré?, și în care mă aflu eu? a) Partida de 6 ani de zile există sub titlul „partida independentă dela 48“, fiind-că 48 séu însemnă, independentă, séu nu însemnă. Decă însemnă independentă, ce absurditate a fostă a distinge 48 de partida independentă, decă nu însemnă independentă, ce hăbeucă mare a fostă din partea partidei ce sta pe basa independenței a se contopi cu partida dela 48...

Ce însemnă cuvântul: *patru-deci și optă*? Însemnă aceea, că deși regele Ungariei este tot-odată și împăratul Austriei, totuși Ungaria e liberă în întreg sistemul ei de guvernare, e independentă, nu e legată cu nici o altă țară séu popor, ci este o țară, care are propria ei consistență de stat. Și acesta, ce însemnă? Însemnă, că Ungaria afară de identitatea persoanei domnitoare, nu recunoșce nici o unitate de stat cu imperiul austriac, ceea ce s'a făcută la 67, nici altă legătură mai strânsă. Și ne-recunoșcerea acestei strinse legături, ce însemnă? Însemnă *uniune personală*. Acesta e fapt. Acesta este caracterul și starea partidei D-Vóstré. Eu totdeauna am știut-o de atare și o știu și acum, b), D-Vóstré: cu toții vreți să vă lăpădați de aceea, că sunteți din 49... Eötvös a definit în Nagy-Körös 49 alți D-Vóstré și în această definițiune se cuprinde și aceea, că D-Vóstré nu faceți politică cu 49... Ba Polonyi a mersă așa departe încât m'a rugat să-i dau document, că el nu m'a recomandat mie formarea unei „partide 49“ și nu m'a făcut întrebarea, că țin eu de sosită timpul, ca partida să ia pozițiune în casa domnitoare. Nimeni nu este, care să dea hotărât: „Da, pe mine nu mă mulțămesc 48, eu voiesc 49.“... Decă D-Vóstré, ca parte active, nu mărturisit ca program al D-Vóstré pe 49, atunci ce program mărturisit? Ce voiți? Eu cred, că altceva nu puteți mărturisi, nu puteți voi altceva decât validarea legii dela 1790—91 prin restabilirea garanțiilor disponibile din 1848. Și acesta ce însemnă alta, decât uniunea personală.

c) Trebuie să mai constat încă situațiunea mea. Legea sancțiunii pragmatice dela 1723 este o convențiune bifurcată. În partea primă națiunea a luat asupra-și îndatorirea de a primi moștenirea de tron a casei Habsburgice și în linia femeiească. În partea a doua casa Habsburgică a luat asupra-și îndatorirea de a ține neatacate drepturile și libertatea Ungariei, ér că ce a înțeles sub aceste drepturi și libertate, a dată dovadă sərbătorescă în art. 10 din legea dela 1790—91. Ei, der amarele mele experiențe m'au adus la convingerea, că Habsburgii, fiind-că nu sunt numai regi ungar, ci și împărați austriaci în vecii vecilor nu vor face destul acestei îndatoriri cu cinste, chiar și când din necesitate se va restabili legea dela 1790—91 și garanțiile aceleia dela 1848, nici nu le va ține nici-odată aceste. E o imposibilitate morală, ca s'o potta face acesta. Împăratul austriac totdeauna dosec pe regele ungar. Eu țin de un lucru imposibil regimul ungar al casei austriace în Ungaria față cu independența ei recunoscută în legea dela 1790—91. Acestui punct de vedere alți incompatibilități i-am dat mai înainte expresiune în acea scrisoare, pe care am scris-o ca răspuns la 20 August 1867, șadără îndată după lovitura de stat parlamentară dela 1867, atunci când cercul Vașului m'a ales deputat. Și ce-am făcut eu îndată după ce m'am dat pe

față punctul meu de vedere, privitor la incompatibilitate? Etă ce-am scris: „Der combată-mă curtea din Viena, a ei este țara și puterea. Convingă pe națiunea mea, că n'am dreptate, restabilăscă neștirbită constituția dela 1848 și țină-se de ea cu credință. Atunci națiunea maghiară se va simți îndestulată, ori care ar fi părerea mea.“

Așa m'am declarat eu la 67. Astfel o creșă și o sciu și pe națiunea, care m'a huiduit dintre cetățenii săi, ca pe un câne. Acestă declarație o țin de atunci pururea înaintea ochilor mei. . . Fiind ocupat tocmai cu tomul al IV-lea din scrierile mele, o scrisoare dela 1861 m'a dată ocașiă a aminti, că renunțatul de odinioară cancelar al Angliei, Lord Broughan, deice hotărât în cartea sa despre constituțiunea englesă, că e pernicioasă starea aceea, când deosebite națiuni ajung sub aceeași domnie, fiindcă această stare, pe care el o numește „uniune federală imperfectă“, se contrariază drepturilor și libertății națiunilor. Așa e la noi această stare...

Cu inimă curată pot să spun, că cu ajutorul soților mei de principii și sprijinit de națiune, fără de nici un gând pervers, cu sinceră lealitate am cercat înțelegerea. Am făcută această încercare în speranță, că națiunea liniștită fiind, prin garanțiile dela 1848, asupra independenței și a propriei ei constituții de stat, în urma acestei liniștiri între Ungaria și Austria se vor desvolta astfel de raporturi, ca între Norvegia și Svedia, ér cordona regelui ungar și cea a împăratului austriac vor încăpă în pace una lângă alta pe același cap. Der nișuințele mele cinstite și leale au fost zădărnice prin forța armată. Și această și alte grozăvii împreunate cu această m'au dus la punctul meu de vedere, privitor la incompatibilitate. Am devenit om fără de patriă, der voi stăru pe lângă principiul meu până la mörte. Der națiunea în patria ei se află în altă pozițiune. Ea nu poate deice, că primescă espatrierea, că dă mărturie, că se alătură la incompatibilitate; pe seama națiunii nu mai este loc în lumea mare, ea trebuie să trăiească și să möră acolo. Eu pot să mă vestesc cuvântul convingerei mele înaintea lumii și-a lui Dumnezeu, deși n'am putință ca să-l validez. Națiunea însă acolo în patria ei n'o poate face acesta. La ea stăgult incompatibilității însemnă revoluție; revoluția însă e un astfel de lucru, care numai atunci este iertată unei națiuni, ba nu numai iertată, ci și o datorie, când pentru dreptul și interesul ei de viață ori ce mijloc pacinic e fără rezultat. Națiunea maghiară de când s'a reintors la credință față cu casa austriacă, și se mișcă liber pe arena parlamentarismului, încă nu e în pozițiunea de a face revoluție. Pentru ea e încă o întrebare deschisă, că ore pöte-se combina datorie față cu patria, cu credința față cu casa domnitoare, deore-ce starea dela 1848 computată pentru această combinațiune a fostă imposibilă de a se desvolta, fiindcă a fostă atacată încă în născerea ei. Der națiunea maghiară ar lucra corect, decă și-ar încorda toate puterile, va valida fetul articolului 10 din 1790—91 în praxă, prin aceea, că ar restabili garanțiile disponibile dela 1848, și uniunea reală contrabandantă în dreptul public ungar, prin lovitura dela 1867, ar transforma-o érași în *uniune personală*, pe cum o pretinde această așa numita sancțiune pragmatică, care a fostă vătămată și sunită de dieta dela 1867 în contra mandatului pozitiv...

Decă casa de Habsburg dosec să și asigure un viitor, trebuie să liniștescă pe națiunea maghiară asupra împrejurării, că acest drept al ei nu pöte suferi știrbire, pentru cumulațiunea însușirei împăreșcesc austriace și regesc ungar; decă această liniștire e posibilă, atunci ea se pöte face numai prin restabilirea neștirbită a constituțiunii dela 1848. Decă curtea din Viena

va face-o această, punctul meu de vedere nici-odată nu va fi punctul de vedere al națiunii, ér decă nu o va face, va sbocoti pururea, ca o tradiție sfântă a strămoșilor în aspirațiunea neșterminabilă a națiunii, care așteptă momentul potrivit să o realizeze.

Kossuth apoi spune, ce-ar deice el în locul lui Hermann Otto, la conferința prealabilă a deschiderii sesiunii dietale: și ce poziție ar lua el față cu propunerea lui Iranyi privitoare la uniunea personală. Critică forte aspru pe Ugron și procedura lui, îi atrage atențiunea la un toast, ce s'a ținut în anul trecut la un banchet, unde s'a deice, că pentru drepturile națiunii trebuie folosite toate mijlocele legale și decă aceste ar lipsi, atunci să se ia refugiu la alte căi și mijloce.

La sfârșitul scrisorii sale, detronisatorul dinastiei se ocupă cu legea de naturalizare, jăluindu-se, că în Ungaria nu este nici măcar un cer de alegători, care să fi cerut dela deputatul respectiv votarea acelei legi.

Convocare.

P. T. Domni societari din consorțiul montan „Orientul“ în Zernesci — Dr. Iancu Meșianu, Dr. Ion Moga, Ion Bădilă, Valeriu Bologa, George Dima, Simeon Damian, Iosif Pușcariu, Traian Meșianu, N. Petra-Petrescu, S. T. Ianculescu, I. B. Comșia, Iord. I. Munteanu, Teodor Vulcan, Ștefan Necșia și Dumitru I. Munteanu, — se convocă prin această la a doua conferință de societate pe 12 Octomvre n. c. la 3 ore p. m. în Zernesci, ospătăria D-lui societar Teodor Vulcan, pentru delibereare asupra:

I. Raportului direcțiunii peste cotisațiunile incasate și peste afacerile efectuate dela conferința ultimă.

II. Pertractarea și eventuală încheierea contractului de întreprindere cu D-lă inginer de mine Carol Markus din Budapesta și:

III. Pertractarea altor propuneri intrate dela societari, ori mandatori ai acestora.

Bucium, în 1-a Octomvre 1890.

Ales. Danciu,
directoru.

Dare de seamă și mulțămită publică.

Șimleu, 20 August 1890.

Pentru suportarea speselor cu susținerea școlei de fete din Șimleu a Reuniunii femeilor române selăgiene în decursul anului școlastic 1889—90, au binevoit a contribui și a colecta următorii:

„Silvania“, institut de credit și economii în Șimleu, 300 fl. Dr. Ioan Nichitu, avocat în Zelău, 20 fl. Florian Cocianu, avocat în Ceh 20 fl. Colectante d-lă Teodor Medani, învățător în Hotoan, dela mai mult 106 fl.

Clemente Pop, preot în Recea 2 fl., Ioan Maxim, învățător în Bucium 2 fl., Ioan Negreanu, preot în Bucium 2 fl., Teodor Simoc, preot în Bosna 4 fl.

Colectante Teodor Pop, profesor în Ortelec: dela d-sa 7 fl., dela preotii din tractul protopopescu 14 fl., dela 11 parohii din tract 1 fl. = 11 fl., dela 3 filiale a 50 cr. = 1 fl. 50 cr., dela școala din Ortelec 1 fl.; peste tot 34 fl. 50 cr.

Colectante Andrei Cosma, secretarul Reuniunii femeilor r. sel. dela Lupu Crăciun din Cizer 90 cr., V. Mica, notar în Odorhei 40 cr., Ambrosiu Bulzanu, preot în Maladia 50 cr., Salanhi Ștefan din Ipu 1 fl., V. Varga din Chegea 90 cr., M. Aciu din Crasna 1 fl., Avram Fogașiu, învăț. în Tămășesc 1 fl., Teodor Bruchental, posesor în Porțiu 90 cr., Ilie Ghile în Valcăul ung. 1 fl., Maxim învăț. în Bucium 1 fl., Alexandru Pop, jude reg. în Ceh 1 fl. 6 cr., M. Criste în Cizer 95 cr.; M. Moldovan, preot în Agrișiu, 50 cr., Nicolae Goie în Agrișiu 50 cr., Nuțu Orha în Tămășesc 50 cr., Longin Pușcasiu în Birsea de sus 90 cr., Dragoșiu în Cean 50 cr., V. Moisiu în Halmosdu 39 cr., V. Unguru în Supurul de sus 34 cr., dela o societate petrecătoare cu joc în cărți 1 fl. 80 cr., Onuț Bricșu în Valcăul r. 1 fl., Gurzo George, Deac Cosma și Chișu Petru din Dumusleu, câte 1 fl. = 3 fl., Pop Mitru din Boian 1 fl., I. Fizeșianu, în Mal 1 fl., S. Farcașiu în Pria 1 fl., F. Simon

preot în Birseul de jos 1 fl., A. Zaharia în Orța de sus 50 cr., I. Robu, Orța 20 cr., Temeșan Vasile 10 cr., P. Bota în Orțița 50 cr., Iosef Szabo în Camern 1 fl., I. Trușaiu în Jorocuta 95 cr., N. Căvășan în Hotoan 75 cr., V. Pop în Piscolt 50 cr., St. Szabó în Pria 50 cr., I. Pop, preot în Almașiu 50 cr., Florea Gile în Valcăul ung. 60 cr., Aron Bernat în Chiesdu 70 cr., I. Ciurcașiu în Cizer 1 fl., St. Szabo în Crasna 1 fl., Morgovan Crăciun în Valcăul rom. 1 fl., Florea Ursu în Șeredeu 1 fl., Maria Duma în Cizer 40 cr., Alesandru Costea, protopop în Orța de sus 1 fl. 60 cr., Mitru Chereșeu în Șimleu 1 fl., G. Cordișiu în Seciu 1 fl., T. Cotic în Jumelciș 90 cr., I. Scurtu în Șumal 15 cr., I. Chereșeu, în Bădăcin 20 cr., V. Pali în Zoan, I. Jaga în Șeredeu 60 cr., G. Filept preot în Cavașiu 55 cr., P. Tosu în Almașiu 30 cr., Al. Coșianu în Cuceu 35 cr., Mitru Colcer în Hurezu 1 fl., I. Fișu în Iaazu 50 cr., Varvara Chișu în Uilaou 1 fl., N. Hende și P. Ortelecan, Badoou 1 fl., Agneta Palánki în Cățelul ung. 1 fl., P. Pop în Iazu 1 fl., T. Pojar și G. Ardeleanu în Badoou câte 40 cr., St. Cucu în Peru 1 fl., I. Băican în Pleșu 1 fl., V. Cudan preot în Orța de jos 50 cr., I. Ciurcașiu preot în Motiș 50 cr., I. Marcu preot în Jurtelec, Grig. Pop preot în Salatig, T. Gavrișu preot în Mineiu, Grigoriu Sima preot în Coșeu câte 50 cr., Ana Orban în Cosnicu 1 fl., I. Pojar în Badoou și I. Gal în Ipu câte 60 cr., Ilie Ghile în Valcăul ung. și Ioancea Pojar în Șimleu câte 1 fl., Florian Marcusiu advocat în Șimleu, Ghereșiu Alex în Mal, G. Macari în Sarvad, Simeon Pop în Bocșia rom., Gavril Pop în Drig, Gr. Badoou în Recea câte 1 fl., Ilie Bican în Iazu 80 cr., Ioan Serbu preot în Seciu 2 fl., dela mai mult 1 fl. 35 cr., Zaharia Leșuțian în Maladia, D. Zahu docinte în Chend, I. Borza câte 1 fl., Eli Gogu, învățator în Trășnea 90 cr., M. Pop în Sărb, N. Farcașiu în Pria, M. Breje în Mal, V. Ignat în Mal, P. Gal în Jumelciș, N. Zdrice în Marca, Miron Fane în Marca, Demian Deac în Doli, G. Balog în Bănișori, V. Chișu în Valcăul rom., Chiba Crăciun în Pria, Vas. Opre în Tusa, Elena Pădurean în Jurtelec, V. Szabo în Pria, M. Bricșu în Iazu, Petru Gal în Iazu, Gr. Pop în Maladia, V. Cucu în Sărb, Nic. Milișiu în Cățelul rom.: câte 1 fl., Georgiu Podina, preot în Porțiu 2 fl., Vas. Flonta din Sig 90 cr., Nic. Galea în Iazu 1 fl., G. Cheregi în Cristelec 60 cr., I. Bodiș în Piscolt, I. Glück în Băița, Nuțu Pop în Băița câte 1 fl., Bece în Gurusleu 50 cr., cu picșida 16 fl. 78 cr. *Suma totală 115 fl. 32 creșari.*

Colectante Ștefan Pop, preot în Băba, colectă cu picșida 1 fl. 24 cr.

Suma totală a contribuțiilor, respective a colectelor, face 607 fl. 06 cr.; cătră cari adăgându-se intratele din didactur și din diverse în sumă de 84 fl. 38 cr. având în anul trecut un escedent de 160 fl. 13 cr., suma percepțiilor face 851 fl. 57 cr., éroea a erogațiilor 603 fl. 42 cr. prin urmare pe anul școlastic 1890/1 trece un escedent de 248 fl. 15 cr. v. a.

Domni contribuți primescă ferbinte nostre mulțămite pentru marinosul sacrificiu, ce au adus pe altarul cultului femeii române.

La acest loc mai observăm, că socotelile încheiate asupra percepțiilor și erogațiilor, domni contribuți le pot vedé ori când la secretarul Reuniunii.

Clara Maniu,
președintă.

Andrei Cosma,
secr. Reuniunii f. r. s.

DIVERSE.

Sinucidere în biserică. Dumineca trecută, când se ținea predică în biserică St. Paul din Londra, un individ cam de 40 ani descărcă asupra sa două împușcături de revolver și rămase mort. Casul produse mare mișcare. Mulți au părăsit biserică, preotul însă, după o pauză scurtă, își continuă predica.

Ex-regele Milan a concediat pe Dochieț, instructorul regelui Alexandru, numind în locul lui pe colonelul liberal Nuscovici, ceea ce a produs mare consternare asupra radicalilor.

Cununiă. D-lă Ioan R. Goga și d-șora Maria I. Mureșan, se vor cununa Duminecă, în 23 Septemvre, în biserică Curtea-vechiă (Strada Carol) din Bucuresc.

Editor și redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, dated October 3, 1890.

Cursul la bursa de Viena

Table with exchange rates for gold, silver, and other commodities at the Vienna stock exchange, dated October 2, 1890.

Table listing various types of bonds and interest rates, including Hungarian and Austrian government securities.

Avisul d-loru abonati

Text regarding subscription notices, asking subscribers to provide their details for the next issue.

Text explaining the subscription process and how to address the publisher.

Text mentioning the publisher's address and contact information for subscriptions.

Administrata. „Gaz. Trans.”

Large advertisement for 'ABONAMENTE' (subscriptions) for 'GAZETA TRANSILVANIEI', detailing rates for different regions and terms.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale caili ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1890.

Extensive railway schedule table with multiple columns for routes, stations, and train times across various lines like Budapesta-Predealu, Arad-Telusu, etc.

Nota: Numerii inuadrai cu linii grosi insemneza orele de nopte.